

Розробник: Яшина О.М., старший викладач кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Напрямок підвищення кваліфікації:

Зміна підходів у професійної діяльності підвищення кваліфікації керівників гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти, зосередження сучасного освітнього процесу не лише на поглибленні й засвоєнні знань здобувачів освіти, а й на формуванні ключових компетентностей та ціннісних установок вихованців; впровадженні в освітній простір закладу інноваційних технологій на засадах педагогіки партнерства, що забезпечують успішну соціалізацію учнівства у реаліях сьогодення (відповідно до п. 7.2 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників).

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників сфери позашкільної освіти на тему «Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі закладів позашкільної освіти», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 494 від 19.03.2026 року. Відповідно до абзацу п'ятнадцятого пункту 10 Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами), підпункту 13 пункту 4 та пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (зі змінами), з метою розвитку і вдосконалення фахових компетентностей педагогічних працівників сфери позашкільної освіти у питаннях організації освітнього процесу на основі компетентнісного підходу.

Термін дії програми: з 2026 року до 2031 року.

Програма є чинною протягом п'яти років із моменту її затвердження та може бути оновлена або продовжена з відповідною відміткою розробника.

Рецензенти

Савченко Вікторія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» (внутрішній рецензент).

Бойко Ірина Миколаївна, консультант Комунальної установи «Центр професійного розвитку «Освітня траєкторія» Дніпровської міської ради (зовнішній рецензент).

Особи, які забезпечують виконання програми:

Лаврова Л.В., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Піщанська В. М., доктор культурології, професор, професор кафедри філософії Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Базилевська О.О., доцент кафедри загальної та спеціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради».

Сілошенко І.А., старший викладач кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», практичний досвід роботи у сфері здоров'язбереження та виховної діяльності.

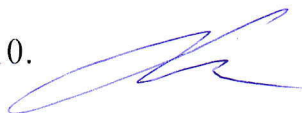
Шабасва Л.М., старший викладач кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», практичний досвід роботи у сфері здоров'язбереження та виховної діяльності.

Яшина О.М., старший викладач кафедри виховання та культури здоров'я Комунального закладу вищої освіти «Дніпровської академії неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», практичний досвід роботи у сфері здоров'язбереження та виховної діяльності.

ПОГОДЖЕНО

На засіданні кафедри виховання та культури здоров'я комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

Протокол від «04» червня 2026 року № 10.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради»

Протокол від 25 червня 2026 року № 15

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми:

В умовах модернізації системи освіти в Україні особливої значущості набувають питання оновлення змісту освіти, що ґрунтуються на компетентнісних засадах, особистісних сенсах здобувачів освіти, інноваційних концептах. Заклади позашкільної освіти (далі – ЗПО), заклади освіти (далі – ЗО) є складником системи освіти, що виконують важливу роль у формуванні системи цінностей особистості, розвитку її творчих здібностей, ініціативності, критичного мислення, навичок співпраці, саморозвитку та самореалізації.

Ефективна реалізація компетентнісного підходу в роботі гуртків та студій потребує від педагогічних працівників, які забезпечують організацію освітнього процесу в цій сфері, оновлення підходів до реалізації змісту, застосування інноваційних, інтерактивних методів навчання, інтеграції цифрових освітніх інструментів, створення інклюзивного, безбар'єрного освітнього середовища, сприятливого для розвитку ключових компетентностей, наскрізних умінь, творчих здібностей дітей та молоді.

У сучасних умовах розвитку позашкільної освіти особливої уваги набуває робота гуртків, студій, клубів та творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів, які працюють за напрямками:

художньо-естетичним, що забезпечує розвиток творчих здібностей, обдарувань та здобуття вихованцями, учнями і слухачами практичних навичок, оволодіння знаннями в сфері вітчизняної і світової культури та мистецтва;

соціально-реабілітаційним, який забезпечує соціальне становлення та розвиток інтересів, здібностей, нахилів, потреб у самореалізації вихованців, учнів і слухачів, підготовку їх до активної професійної та громадської діяльності, організацію їх змістовного дозвілля та відпочинку.

Основними завданнями організації та планування освітнього процесу в гуртках має бути реалізація компетентнісного методологічного підходу та формування пізнавальної, практичної, творчої, загальнокультурної, інформаційної, здоров'язберігаючої, соціальної компетентностей.

Крім традиційних засобів формування системи знань в процесі підвищення кваліфікації керівників гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти застосовуються новітні форми навчальної діяльності для здобувачів освіти, зокрема проєктна діяльність, групові активності, квести, та інтерактивні технології тощо. Такий підхід сприяє активізації діяльності учасників освітнього процесу, вихованню в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності; розвитку просторового мислення, точного сприйняття та моделювання навколишнього середовища; формуванню потреби в готовності до участі в соціокультурному житті, технічної обізнаності, розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, здатності до роботи в команді, саморегуляції та

відповідальності.

Вагомою передмовою зміни підходів у професійної діяльності є те, що сучасний освітній процес зосереджується не лише на поєднанні образного художнього мислення та чіткої графічної грамотності, а й на формуванні ключових компетентностей, що забезпечують успішну соціалізацію учнівства у реаліях сьогодення. Ці напрями гурткової роботи трансформують мистецькі надбання людства та інженерно-технічний досвід у практичні компетентності, які дозволяють вихованцям не лише глибоко розуміти й естетично сприймати навколишній світ; активно проєктувати, конструювати та художньо самовиражатися в сучасному соціокультурному просторі; забезпечують гармонійний розвиток учня; здійснюють підготовку до активної професійної, громадської діяльності та сприяють організації змістовного дозвілля і відпочинку.

Сучасна позашкільна освіта передбачає взаємодію з формальною освітою в рамках концепції «Нової української школи». Основні зміни у роботі гуртків та студій відповідно до компонентів формули Нової української школи пов'язані з:

- ✓ актуалізацією, стимулюванням й активізацією розвитку всіх сфер особистості учня: мотиваційної, пізнавальної, емоційно-вольової, моральної та ін;
- ✓ допомагають відстежувати освітній поступ здобувачів освіти та формувати індивідуальну освітню траєкторію;
- ✓ запровадженням модульної системи навчання (кожен навчальний рік передбачає вивчення різних варіативних модулів за навчальною програмою гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти);
- ✓ індивідуальним підходом до організації освітнього процесу (створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожного вихованця);
- ✓ інтеграцією сучасних технологій та змішаного навчання (використання інтерактивних та цифрових ресурсів допомагає зробити заняття цікавішими);
- ✓ вивченням кращого практичного досвіду керівників гуртків та студій та науковців.

Цільова група: керівники гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів позашкільної освіти (далі – ЗПО), закладів освіти (далі ЗО).

Обсяг (тривалість):

40 академічних годин (1,33 кредит ЄКТС), у тому числі:

- ✓ лекції – 10 годин (25%);
- ✓ практичні заняття – 22 годин (55 %);
- ✓ самостійна робота – 8 годин (20 %).

Особливості реалізації програми:

Програма реалізується у дистанційній формі з використанням інтерактивних

методів навчання, практичних кейсів і впровадження цифрових технологій в освітній процес. Реалізація програми передбачає залучення науково-педагогічних працівників і практиків, які мають досвід упровадження інноваційних технологій навчання, розвитку творчих здібностей учнів, формування просторового мислення та педагогіки партнерства.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна форма – дистанційна.

Форма підсумкового контролю: розробка методичної карти інтегрованого заняття, майстер-клас (презентація), підсумковий тест.

Мета підвищення кваліфікації: Підвищення професійної компетентності керівників гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти шляхом впровадження комплексного підходу в освітній процес, зміщення акцентів з механічного засвоєння знань та практичної діяльності на формування ключових компетентностей та життєвих навичок учнів.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ✓ ознайомити слухачів із новітніми підходами та векторами розвитку позашкільної освіти в умовах суспільних та освітніх трансформацій;
- ✓ поглибити знання педагогічних працівників ЗПО та ЗО щодо сутності, принципів, завдань, функцій компетентнісного підходу в освіті загалом і в позашкільній зокрема;
- ✓ формувати розуміння важливості створення сучасного освітнього середовища ЗПО та ЗО на компетентнісних засадах як простору для особистісного зростання здобувачів освіти та їхньої творчої самореалізації;
- ✓ розвивати здатність керівників гуртків інтегрувати освітню діяльність у систему формування ключових компетентності та наскрізних вмінь вихованців, учнів, слухачів у перебігу застосування інноваційних педагогічних технологій (інтегративні, інтерактивні, цифрові, проектні, STEM-освіта тощо);
- ✓ стимулювати потребу у створенні безпечного, мотиваційного та інклюзивного середовища під час освітнього процесу;
- ✓ формувати здатності та готовності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти вдосконалювати власні компетентності, що забезпечують ефективність організації освітнього процесу на компетентнісних засадах.
- ✓ сприяти професійному зростанню керівників гуртків художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти шляхом впровадження сучасних методів навчання, що відповідають потребам освітніх галузей сьогодення.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗПО за Освітньою програмою сприятиме розвитку/вдосконаленню таких компетентностей, як: предметно-методична, інформаційно-цифрова, організаційна, здатність до навчання впродовж життя. Перелік зазначених компетентностей узгоджується з компетентностями, визначеними в професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти», оскільки професійний стандарт для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти наразі не затверджено. Вимоги до педагогічних працівників закладів позашкільної освіти визначаються Законом України «Про позашкільну освіту», положенням «Про позашкільний навчальний заклад», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433.

Компетентнісний результат:

Культурна компетентність (ЗК.О3)

- ✓ Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві;
- ✓ Виразити національну культурну ідентичність;
- ✓ Бути здатним до творчого самовираження.

Громадянська компетентність (ЗК.01)

- ✓ Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини;
- ✓ Реалізувати свої права й обов'язки;
- ✓ Усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

Соціальна компетентність (ЗК.02)

- ✓ Здатність до ефективної взаємодії з іншими людьми;
- ✓ Вміння працювати в команді;
- ✓ Дотримання правил чесної гри та підтримувати моральні норми;
- ✓ Вміння вирішувати конфлікти.

Емоційно-етична компетентність (Б2)

- ✓ Вміння управляти своїми емоціями;
- ✓ Вміння регулювати поведінку відповідно до різних ситуацій;
- ✓ Вміння долати стресові ситуації й адаптуватися до різних умов.
- ✓ Вміння позитивно налаштовуватися на досягнення цілей і сприймати поразки.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі набудуть необхідних знань, сформують/удосконалять уміння щодо:

- ✓ розуміння сучасних векторів реалізації компетентнісного підходу в позашкільній освіті;
- ✓ володіння знаннями щодо сутності, принципів, функцій компетентнісного підходу, особливостей його врахування під час організації освітнього процесу

в гуртках художньо-естетичного та соціально-реабілітаційного напрямів закладів освіти;

- ✓ упровадження технології та методики компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного підходів, STEM-орієнтований навчання та технології розвитку в учнів критичного мислення;
- ✓ розуміння сутності понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «наскрізні вміння», «наскрізні змістові лінії»;
- ✓ застосування інноваційних педагогічних технологій та цифрових ресурсів в організації освітнього процесу в роботі гуртків та студій;
- ✓ розроблення власної траєкторії професійного зростання в контексті вдосконалення компетентностей, що спрямовані на здатність та готовність організовувати освітній процес на компетентнісних засадах.
- ✓ створення кейсів занять, застосування інноваційних технологій навчання і форм, методів, засобів навчання, що заохочують вихованців до ефективної взаємодії з метою підвищення якості викладання і навчання;
- ✓ здійснення професійної діяльності з урахуванням принципів дитиноцентризму, розвитку особистості, педагогіки партнерства.

Система та критерії оцінювання результатів:

Оцінювання здійснюється за результатами виконання розробки методичної карти інтегрованого заняття, презентації майстер-класу та підсумкового тесту (прохідний поріг – не менше 60 % виконаних завдань).

Документ про підвищення кваліфікації

Свідоцтво про підвищення кваліфікації установленого зразка.

1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання лекційних, практичних форм роботи та самостійної діяльності слухачів із використанням інтерактивних методів навчання, аналізу педагогічних ситуацій, кейс-методу та цифрових інструментів.

Особливістю реалізації Програми є практико-орієнтований характер навчання, спрямований на формування в педагогів умінь упроваджувати різні форми практичної та творчої діяльності з урахуванням вікових особливостей учасників освітнього процесу, будувати партнерську взаємодію з учнями в реальних освітніх ситуаціях.

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних матеріалів, виконання індивідуальних завдань, розроблення елементів власного педагогічного кейсу та підготовку до підсумкового тесту.

Підсумкові заходи включають виконання підсумкового тесту.

Зміст Програми складається з **2 модулів та 10 взаємопов'язаних тем**. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують розробку методичної

карти інтегрованого заняття та підсумковий тест. Максимальна кількість балів – **100**. Прохідний бал – **60**. Учасники, які успішно пройшли навчання та виконали тести, отримують **сертифікат підвищення кваліфікації**.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає **40 годин**, з них: **10 год** – лекційні заняття, **18 год** – практична робота, **8 год** – самостійна робота, **4 год** – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самотійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Теоретичні засади реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі ЗПО та ЗО					
Тема 1.1 Нова парадигма освіти: зміна ціннісних та методологічних пріоритетів у контексті реалізації концепції НУШ	2	2			4
Тема 1.2 Освітня синергія НУШ: формування ключових компетентностей та розвиток наскрізних умінь вихованців у сучасному позашкільлі	2				2
Тема 1.3 Формуємо інноваційну особистість: методи, стратегії та їх вплив на розвиток творчих здібностей учнів	2	2	2		6
Тема 1.4 Інтеграція та партнерство: формула результативності сучасного позашкільля	2				2
Разом за модулем 1	8	4	2		14
Модуль 2. Практичні аспекти впровадження компетентнісного підходу в позашкільній освіті					
Тема 2.1. Ментальні карти як засіб структурування та візуалізації навчального матеріалу		4	2		6
Тема 2.2 STREAM-технології: гармонізація логічного та творчого мислення особистості		2			2

Тема 2.3 Формування інфомедійної грамотності та розвиток критичного мислення в освітньому процесі		4	2		6
Тема 2.4 Домедична допомога особам при різних невідкладних станах		2	2		4
Тема 2.5 Освітні технології та їх роль у наданні спеціальних освітніх послуг дітям з особливими потребами		2			2
Тема 2.6 Трансформація шкільної освіти в Україні: імплементація міжнародних підходів та підтримка професійного розвитку педагогів через застосування професійного стандарту.	2				2
Разом за модулем 2	2	14	6		22
Контрольні заходи				4	
Усього	10	18	8	4	40

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Теоретичні засади реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі ЗПО та ЗО

Тема 1.1 Нова парадигма освіти: зміна ціннісних та методологічних пріоритетів у контексті реалізації концепції НУШ.

Анотація: Тема розкриває специфіку інтеграції ідей Нової української школи у простір позашкільної освіти. Функції ЗПО: освітня, виховна, психологічна, соціальна. У фокусі уваги – трансформація традиційних підходів до роботи гуртків та студій задля створення гнучкого, дитиноцентричного середовища, де фокус зміщується від пасивного накопичення знань та практичних умінь до формування ключових компетентностей, ціннісних установок вихованця, розвитку м'яких навичок (soft skills), креативності, ефективної співпраці, моделей взаємодії, що забезпечують підтримку позитивного емоційного клімату в освітньому середовищі. Практичний аспект теми розкриває механізми реалізації педагогіки партнерства та стратегії інтегрованого навчання як ключові чинники створення успішного освітнього середовища в НУШ з метою виховання проактивної, творчої та адаптивної особистості.

Тема 1.2 Освітня синергія НУШ: формування ключових компетентностей та розвиток наскрізних умінь вихованців у сучасному позашкільлі.

Анотація: Тема присвячена практичним аспектам взаємодії позашкільної та загальної освіти в межах реформи НУШ. Акцент робиться на формування ключових компетентностей та наскрізних умінь здобувачів освіти через інтеграцію змісту різних освітніх галузей. Висвітлюється специфіка формування ключових компетентностей (громадянські та соціальні, підприємливість, навчання впродовж життя тощо) та розвитку наскрізних умінь (критично і системно мислити, конструктивно керувати емоціями, діяти творчо, приймати рішення та ін.) під час занять у гуртках та студіях. Учасники дізнаються, як трансформувати навчальний простір позашкільля, щоб забезпечити синергетичний ефект для всебічного розвитку особистості дитини. Практична частина теми спрямована на формування навичок добору методів відповідно до вікових особливостей дітей і контексту практичної діяльності в межах напрямів: художньо-естетичного, що забезпечує розвиток творчих здібностей, обдарувань та здобуття вихованцями, учнями і слухачами практичних навичок, оволодіння знаннями в сфері вітчизняної і світової культури та мистецтва; соціально-реабілітаційного, який забезпечує соціальне становлення та розвиток інтересів, здібностей, нахилів, потреб у самореалізації вихованців, учнів і слухачів, підготовку їх до активної професійної та громадської діяльності, організацію їх змістовного дозвілля та відпочинку, що сприяє створенню ефективного, підтримувального та емоційно здорового освітнього середовища.

Тема 1.3 Формуємо інноваційну особистість: методи, стратегії та їх вплив на розвиток творчих здібностей учнів.

Анотація: Тема розкриває основні характеристики компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного підходів. STEM-орієнтований підхід у навчанні предметів; зміну пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок. У центрі уваги – інтегроване та проектне навчання: способи реалізації, особливості презентації результатів освітніх проектів за напрямками гурткової роботи; практична зорієнтованість навчання; міжпредметна взаємодія, включення вихованця в навчальну діяльність як активного суб'єкта. Розглядаються етапи створення кейсу – моделювання розробки методичної карти інтегрованого заняття: визначення проблемної ситуації, опис контексту, обґрунтування актуальності, формулювання педагогічної мети, добір методів і інструментів, прогнозування результатів та варіантів розв'язання. Тема допомагає педагогам систематизувати власний досвід, осмислити його через призму ключових змін в освітніх пріоритетах НУШ та сформувати портфоліо практик, готових до впровадження у подальшу професійну діяльність.

Тема 1.4 Інтеграція та партнерство: формула результативності сучасного позашкільця.

Анотація: Тема розкриває дієві механізми реалізації інтегрованого навчання в контексті вимог Нової української школи (НУШ). У центрі уваги – професійне зростання й індивідуальний розвиток педагога; самооцінювання педагогічної майстерності: постановка цілей (від мікроцілей до SMART мети). Характеристика основних ролей педагогічних працівників ЗПО: наставник, тьютор, консультант; напрями вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників ЗПО з питань організації освітнього процесу з урахуванням компетентнісного підходу. Інструменти для виявлення рівня сформованості професійних компетентностей педагогічних працівників: картки самооцінювання, рефлексія, діагностичні методики.

Модуль 2. Практичні аспекти впровадження компетентнісного підходу в позашкільній освіті

Тема 2.1. Ментальні карти як засіб структурування та візуалізації навчального матеріалу.

Анотація: Тема спрямована на особливості впровадження у процес навчання і виховання зручної техніки для представлення процесу мислення або структуризації інформації у візуальній формі. Ментальні карти – карти розуму – інтелектуальні карти – це графічний вираз процесів багатовимірного мислення і тому є найбільш природним способом мислення людського мозку. Метод карт розуму може бути застосований у будь-якій сфері нашого життя, де потрібно було б розвивати і удосконалювати інтелектуальні здібності особи і вирішувати різноманітні завдання і проблеми.

Тема 2.2. STREAM-технології: гармонізація логічного та творчого мислення особистості.

Анотація: В темі розкриваються сутність та дидактичний потенціал STREAM-освіти як інноваційного підходу, що інтегрує науку, технології, інженерію, мистецтво, читання та математику. Акцентується увага на розвиток дослідницьких навичок учнів; науково-методичне забезпечення та організацію STREAM-навчання в контексті реалізації дидактичних принципів Нової української школи; наступність між освітніми рівнями (початкова, середня, профільна) запровадження STEM-освіти. Впровадження STREAM-підходу розглядається через призму двох ключових напрямів позашкільної освіти: у художньо-естетичному напрямі STREAM-технології збагачують художню творчість дослідницькою логікою, дозволяючи глибше зрозуміти закони мистецтва через науку та цифрові інструменти; у соціально-реабілітаційному напрямі, що забезпечує соціальне становлення та розвиток інтересів, здібностей, нахилів, потреб у самореалізації вихованців,

підготовку їх до активної професійної та громадської діяльності STREAM виступає як засіб арт-терапії, адаптації та командної взаємодії, що допомагає розкрити внутрішній потенціал кожної дитини. Практичний блок теми спрямований на формування у керівників гуртків умінь переосмислювати педагогічні підходи, переглядати структуру заняття та організацію взаємодії. STREAM-освіта – це категорія, яка визначає відповідний педагогічний процес (технологію) формування і розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей молоді, рівень яких визначає конкурентну спроможність на сучасному ринку праці: здатність і готовність до розв’язання комплексних задач, критичного мислення, творчості, когнітивної гнучкості, співпраці, здійснення інноваційної діяльності.

Тема 2.3. Формування інфомедійної грамотності та розвиток критичного мислення в освітньому процесі.

Анотація: В темі аналізується феномен культури, її сутність і роль у житті соціуму, зміст культурного досвіду людства, який в освітньому процесі перетворюється на систему відкритих проблем. Акцентується увага на проблематизації культури як джерела особистісного розвитку людини, як умов засвоєння нею загальнокультурних надбань. Розглядаються проблеми формування світогляду, цінностей і ціннісних орієнтацій у сучасній освіті. Розбираються поняття: функцій культури, структури культури, типології культури, зв’язок освіти і культури.

Тема 2.4. Домедична допомога особам при різних невідкладних станах.

Анотація: Розглянуто основні питання алгоритму дії при наданні домедичної допомоги при будь-якому невідкладному стані. Розкриті поняття: масивна зовнішня кровотеча, серцево-легенева реанімація, автоматичний зовнішній дефібрилятор. Відпрацьовано практичні дії при будь-якому невідкладному стані.

Тема 2.5. Освітні технології та їх роль у наданні спеціальних освітніх послуг дітям з особливими потребами.

Анотація: У темі розкриваються сучасні освітні технології, набір методів та інструментів, які використовуються у навчальному процесі при наданні спеціальних освітніх послуг дітям з особливими потребами. Розглядається класифікація освітніх технологій та їх роль у наданні спеціальних освітніх послуг дітям з особливими потребами. Обґрунтовується індивідуалізація освітнього процесу в закладі освіти для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Тема 2.6. Трансформація шкільної освіти в Україні: імплементація міжнародних підходів та підтримка професійного розвитку педагогів через застосування професійного стандарту.

Анотація. У лекції розглядаються актуальні питання трансформації шкільної

освіти в Україні в контексті реалізації реформи Нова українська школа та імплементації міжнародного досвіду в освітню практику. Обґрунтовується необхідність докорінного реформування системи загальної середньої освіти відповідно до сучасних суспільних викликів, європейських освітніх тенденцій і державної політики у сфері освіти. Аналізуються основні напрями трансформації шкільної освіти, зокрема оновлення змісту освіти, впровадження компетентнісного підходу, модернізація педагогіки, системи управління та нормативно-правового забезпечення освітнього процесу.

Особлива увага приділяється переходу від знаннєвої моделі навчання до формування ключових компетентностей здобувачів освіти ЗПО та ЗО як основи сучасної школи. У лекції висвітлюється досвід провідних країн світу у сфері організації освітнього процесу та можливості його адаптації в українському освітньому просторі.

Окремий аспект лекції присвячено професійному розвитку педагогічних працівників у контексті застосування професійного стандарту вчителя. Аналізується сутність поняття «професійний стандарт», його роль у визначенні професійних компетентностей педагога, оцінюванні якості професійної діяльності та стимулюванні безперервного професійного зростання. Підкреслюється значення професійного стандарту як важливого інструменту підвищення якості освіти, розвитку педагогічної майстерності та формування сучасного конкурентоспроможного вчителя.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

- ✓ Розроблення методичної карти заняття з використанням інноваційних освітніх технологій.
- ✓ Створення власного педагогічного кейсу (презентації, майстер-класу) з використанням одного модуля програми.
- ✓ Практичні дії при невідкладному стані (кросворд).
- ✓ Аналіз художнього образу твору.
- ✓ Створення інтелект-карти творчої діяльності педагога.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- ✓ Інтерактивні методи навчання у роботі з гуртківцями;
- ✓ Впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітню діяльність (арт-терапевтичні підходи);
- ✓ STREAM -орієнтований підхід в освітній діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р : URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85_1-2024-n%23Text
2. Про внесення змін до Положення про позашкільний навчальний заклад :

постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року №433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433-2001-п#Text>

3. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-н%23Text>

4. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 року № 851. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85_1-2024-н%23Text

5. Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад; постанова Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/433-20Q_1_-н%23Text

6. Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 779 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-н%23Text>

7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

8. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>

9. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 червня 2000 року № 1841-III: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14%23Text>

10. Концепція Нової української школи. МОН України. Київ, 2020. 34 с.

11. Указ Президента України від 25.05.20 року №195/2020 «Про національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі» URL: <https://www.president.gov.ua/document/1952020-33789/>

12. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

13. Державний стандарт базової середньої освіти Постанова КМУ від 3

0 14. Державний стандарт профільної середньої освіти Постанова КМУ від 25.06.2024 № 851 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-п#Text>

0 15. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 2133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>

0

2 Основна література

0 1. Типова програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників сфери позашкільної освіти на тему «Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі закладів позашкільної освіти» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-sfery-pozashkilnoi-osvity-na-temu-realizatsiia-kompetentnisnoho-pidkhodu-y-osvitnomu-protsesi-zakl> Биковський Я. Т. Педагогічні умови діяльності гуртків закладів позашкільної освіти : монографія. Київ : ІІЦ АЛКОН, 2020. 148 с.

Р 2. Вербицький В. Виховний потенціал закладів позашкільної освіти : методичний посібник. Київ: НЕНЦ, 2025. 376 с.

І

Н

К

3. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» : методичний посібник / А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, В. В. Мачуський ; за ред. В. В. Мачуського. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 223 с. URL : <https://lib.iitta.gov.Ua/id/eprint/738178/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.%202023%2Q%28%D1%80%D0%B5%DQ%B4.%2Q%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%9C%DQ%BO%D1%87%D1%83%D1%81%D1%8C%D0%BA%DQ%B8%D0%B9%29.pdf>.

4. Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти : метод, посіб. / [А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко ; за ред. В. В. Мачуського] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020, 223 с. URL: Громадянська компетентність як ключова у формуванні демократичного суспільства України. Зб. наук. пр. [ред. кол. І. Б. Вашеняк (гол.) та ін.]. Хмельницький: ХОІППО імені Анатолія Назаренка, 2023. 227 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/723075/1/1_MOOП_web.pdf

5. Розвиток громадянської компетенції в НУШ: що потрібно знати? URL: <https://www.schoollife.org.ua/rozvytok-gromadyanskoyi-kompetentsiyi-vnush-shho-potribno-znaty>

6. Стаємо сильнішими разом: методичний порадник з використання ресурсів ОДГ/ОПЛ у роботі з дитячими спільнотами задля сприяння інтеграції дітей, які опинилися в умовах війни / укладачі: М. Гриньова, Д. Карпенко, О. Солнцева. за заг. ред.: Н. Г. Протасової, В. В. Полторака, Ю. О. Молчанової. Київ, 2023. 165 с.

7. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання / ГО «Соціальна синергія». К. : Видавництво «Теза», 2020. 30 с.

8. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ: Алатон, 2020. 64 с.

9. Дрокіна А. С. Використання технологій доповненої реальності як ефективного засобу реалізації STEM-освіти майбутніми вчителями початкової школи. Академічні візії. 2023. Вип. 25. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/687>

10. Прусова М. О. Роль особистості вчителя в організації STEM-освіти. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/18916/1/65>

11. Тишковець М. STEM-завдання у підручниках для Нової української школи. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення : збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. – О. Топузов]. Київ : Педагогічна думка, 2023. С. 76-78. DOI : <https://doi.org/10.32405/978-966-644-753-4-2023-378>

12. Гайдамака , О. В. (2020). Теоретико-методичні орієнтири навчання мистецтва учнів закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Мистецтво та освіта, (3 (97), 7–12. <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2020-3-6-12>

13. Гайдамака, Олена Василівна. «Ціннісна складова мистецької освіти: акценти уваги вчителя мистецтва.» Мистецтво та освіта 3 (113) (2024): 34-39.

14. Директору про роботу вчителів в умовах інклюзивного навчання : модель педагогічної підтримки / О. Федоренко, І. Горбенко // Практика управління закладом освіти. 2020. № 12. С. 42-47.

15. Зубарева О.Г., Інтеграція дисциплін художньо-естетичного циклу в

початковій школі як мотивація учнів до пізнання світу. // Теорія та методика навчання (з галузей знань). Випуск 25. Т. 1. 2020. – С 63-68. Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/25/part_1/14.pdf

16. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод, посіб. Київ, 2018. 174 с.

17. Масол, Л. М. (2020). Інтеграція? Інтеграція. Інтеграція... Інтеграція! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти). Мистецтво та освіта, 1(95), 20-26.

18. Мистецька подієвість освітнього середовища в контексті художніх цінностей особистості / О. Комаровська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. - 2020. - Вип. 24(1). - С. 252-270. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2020_24%281%29__18 Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально- методичний посібник / Порошенко М.А. та ін. К. : 2018. 252 с.

19. Практика асистента педагога: міжнародний й український контекст: результати дослідження / Федоренко О. Ф., Мартинчук О. В., Софій Н. З., Найда Ю. М. та інші. К. : ФОП Парашин, 2020. 112 с.

20. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод, посіб. О. Пометун. Київ, 2020. 104 с.

21. Як зробити онлайн-уроки інклюзивними: практичні рекомендації / упорядники Н. Софій, О. Федоренко, 2021. 25 с.

22. Мистецька освіта майбутнього: методичні аспекти: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 29 квіт. 2020 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ : ДНМЦЗКМО, 2020. 226 с.

23. Рамка компетентностей для культури демократії. Дескриптори компетентностей для культури демократії –Том 2. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/88/ramka_kompetentnostei_dlya_kultury_demokratiyi_ua.pdf

24. Смагіна Т. М. Карта реалізації компетентнісного потенціалу в освітньому процесі. Випуск №2(41), 2020 р. Розділ “Педагогічна наука. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=6144

25. Балуба І., Венгловська О., Новик І., Стягунова О. Застосування професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : методичні рекомендації. Київ : УІРО, 2024. 54 с.

26. Гриневич Л. Освіта в часи кризи: приклади закордонного досвіду, які варто переосмислити для України . URL: <https://nus.org.ua/view/osvita-v-chasy-kryzy-pryklady-zakordonnogo-dosvidu-yaki-varto-pereosmyslyty-dlya-ukrayiny/>

27. Новик І., Венгловська О. Кейс для педагога-наставника. Київ. УІРО. 2023. С. 29. URL:<https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/kejs-dlya-nastavnyka.pdf>

28. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

29. Яшина О.М., Висоцька О.Є., Шабасєва Л.М. Наскрізні змістові лінії здоров’язберігаючих технологій у позашкільній освіті. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Філософія. Педагогіка»*. № 1 (8) 2025. С. 151-157.

30. Яшина О.М., Савченко В.М., Куций А.М. Релевантність освіти та виклики сучасної освіти. VI всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «*Особистість в освітньому середовищі сучасного суспільства*»/ «*personality in the educational environment of modern society*». Збірник матеріалів VI всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 21 квітня 2025 р., м. Дніпро / ред. колегія: В. Сиченко, І. Безена, Мойса Schlamberger Brezar, О. Федіна, І.Карпань, Т.Богатирьова. Дніпро-Любляна: КЗВО «ДАНО» ДОР», Україна - University of Ljubljana, Slovenia, 2025. С 423-426. DOI <https://doi.org/10.54891/978-617-8017-57-6>

31. Яшина О.М., Савченко В.М., Лаврова Л.В., Андрущенко Т.Г. Застосування інноваційних освітніх технологій на курсах підвищення кваліфікації вчителів. The XIth International Scientific and Practical Conference “Modern generation: current problems, experience, development prospects”(November 12–15, 2024) Seville, Spain. International Science Group. 2024. Р 264-267. URL: <https://isg-konf.com/modern-generation-current-problems-experience-development-prospects/>

32. Яшина О.М. Ціннісний дискурс у системі освіти: художньо-естетична складова. V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «*Особистість в освітньому середовищі сучасного суспільства / Personality in the educational environment of modern society*». Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практична конференції з міжнародною участю, 21 квітня 2024 р., Дніпро – Львів – Херсон – Любляна: КЗВО «ДАНО» ДОР», Україна – University of Ljubljana, Slovenia, 2024. С. 263-266. URL: <https://www.dano.dp.ua/diialnist/vydavnycha-diialnist>

33. Яшина О.М. Потенціал формування громадянської та художньо-естетичної культури особистості в просторі сучасної української освіти. I Всеукраїнська науково-практична конференція «*Розвиток громадянської компетентності педагогів в умовах реформування системи освіти*». Збірник наукових праць та тез наукових доповідей за матеріалами I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10 квітня 2024 р. Дніпро, 2024. С. 75–80. URL: <https://www.dano.dp.ua/diialnist/vydavnycha-diialnist>

34. Яшина О.М. Сучасний культурний простір. Інновації у сфері культури та мистецтва. III Міжнародна науково-практична конференція «*Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти*». Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, 29-30 квітня 2021 р. Дніпро. 2021 р. С. 102-104. URL: <https://www.dano.dp.ua/diialnist/vydavnycha-diialnist>

35. Яшина О.М., Шабаєва Л.М. STEM-підхід у мистецькій галузі: формування наскрізних умінь і ключових компетентностей у здобувачів загальної та позашкільної освіти. Професіоналізм сучасного вчителя в парадигмі Нової української школи: досвід впровадження Державного стандарту базової середньої освіти в 6-х класах / матеріали Обласної науково-практичної конференції, 6 червня 2024 року – м. Дніпро: 2024 рік. 262 с.

36. Яшина О.М., Шабаєва Л.М. Державне регулювання позашкільної освіти: сучасні виклики та перспективи. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Публічне управління та адміністрування»*. № 1 (8) 2025. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=gD6WJh8AAAAJ&citation_for_view=gD6WJh8AAAAJ:dhFuZR0502QC

37. Яшина О.М., Шабаєва Л.М. Потенціал формування громадянської та

художньо-естетичної культури особистості в просторі сучасної української освіти. І Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток громадянської компетентності педагогів в умовах реформування системи освіти». Збірник наукових праць та тез наукових доповідей за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10 квітня 2024 р. Дніпро, 2024. С. 75–80. URL: <https://www.dano.dp.ua/diyalnist/vydavnycha-diialnist>

38. Яшина О.М., Шабасєва Л.М. Позашкільна і мистецька освіта у вимірах сучасних освітніх реалій. VI всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Особистість в освітньому середовищі сучасного суспільства»/ «personality in the educational environment of modern society». Збірник матеріалів VI всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 21 квітня 2025 р., м. Дніпро / ред. колегія: В. Сиченко, І. Безена, Мойса Schlamberger Brezar, О. Федіна, І.Карпань, Т.Богатирьова. Дніпро-Любляна: КЗВО «ДАНО» ДОР», Україна - University of Ljubljana, Slovenia, 2025. С 493-496. DOI <https://doi.org/10.54891/978-617-8017-57-6>

39. Яшина О.М., Висоцька О.Є., Шабасєва Л.М. Наскрізні змістові лінії здоров'язберігаючих технологій у позашкільній освіті. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Філософія. Педагогіка»*. № 1/2025. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-7013-2025-1>

40. Яшина О.М., Савченко В.А., Шабасєва Л.М. STEM-орієнтовані гуртки та мейкерспейси у системі позашкільної освіти України: стан, виклики та шляхи цифрової модернізації. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. № 5/2026.

41. Яшина О.М., Шабасєва Л.М. Позашкільна освіта як простір формування особистості ХХІ століття: інтеграція національних традицій і глобальних освітніх трендів. Культура, наука, освіта: смисложиттєві цінності в сучасних умовах : матеріали VII Міжнародної міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 25–31 березня 2026 року). / Упоряд. Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2026. – 1 736 с.. DOI <https://doi.org/10.63437/978-617-7734-51-1-2026-1736>

Додаткова література

1. Антонова В. М., Залеська О. В., Соловійова В. В., Чепенко Л. М., Чернобровкіна В. А. Безпечний простір: програма тренінгів для батьків. Київ: Пульсари, 2021. 145 с.

2. Литовченко О. В. Актуальні аспекти діяльності закладів позашкільної освіти в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення. Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Кропивницький, 19 березня 2024 р.) / За заг. ред. Т. С. Плачинди. Кропивницький : ПП «Поліум», 2024. С. 32-34.

3. Ляшенко Р. Проектна діяльність як умова підвищення якості позашкільної ■ освіти. Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій :

4. матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Кропивницький, 25 квітня 2025 р.) / Укладачі : Кравцова Т. О., Краснощок І. П. Кропивницький : РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. С. 63-66.

5. Максименко С. Д. (ред.). Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності: зб. наук. пр. Київ: Інститут

психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2020. <https://lib.iitta.gov.ua/720332/>

6. Максименко, С. Д. (2021b). Теоретико-методологічні засади психологічного проектування, розвитку, самоздійснення особистості дитини: майбутнє нації необхідно вирощувати: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України 19 листопада 2021 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X2021-3-2-1-5>

7. Смірнова О. Методичні основи проектної діяльності у закладі позашкільної мистецької освіти. Освітньо-науковий простір. 2021. № 1. С. 82-89.

8. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів : методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, 10 К. Г. Постова, І. А. Сліпихіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. Київ Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с.